

RAHBARNING MAHALLA A'ZOLARI BILAN O'ZARO MUNOSABATI

Allayorov Djura Xaykalovich

O'zbekistan Respublikami Ichki Ishlar Vazirligi
Malaka oshirish instituti Maxsus kasbiy
fanlar kafedrasi dotsenti
<https://doi.org/10.5281/zenodo.19706428>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 19-aprel 2026 yil
Ma'qullandi: 21- aprel 2026 yil
Nashr qilindi: 23- aprel 2026 yil

KEY WORDS

Jamiyat, rahbar, ochiq muloqot,
ishonch, hamkorlik, adolat, ijtimoiy
qo'llab-quvvatlash, hamjamiyat,
fuqarolik jamiyati, barqarorlik.

ABSTRACT

Ushbu maqolada mutaxassislar o'rtasidagi professional muloqotning psixologik xususiyatlari, professional ierarxiyaning muloqot jarayoniga ta'siri va terminologiyaning ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, unda jamoa ichida sog'lom psixologik muhit yaratishda empatiya va professional etikaning roli o'rganiladi.

Bugungi kunda mamlakatimizda amalga oshirilayotgan islohotlarning samarasi ham ko'p jihatdan mahalla darajasida, ya'ni aholi hayotidagi real o'zgarishlar orqali baholanadi. Mahalla qanchalik barqaror va faol bo'lsa, jamiyat ham shunchalik mustahkam bo'ladi. O'zbek jamiyatining tarixiy xotirasida "mahalla" tushunchasi oddiy hududiy birlik sifatida emas, balki odamlar taqdirini bog'laydigan **ijtimoiy rishta, qo'ni-qo'shnicilik mas'uliyatini tarbiyalaydigan hayot maktabi sifatida** yashab kelgan. **Keksalar duosi, yoshlar tarbiyasi, mehr-shafqat, hashar, yarashuv va hamjihatlik madaniyati** – bularning barchasi asrlar davomida mahalla muhitida shakllangan. Shu bois ham jamiyatdagi islohotlar haqida gap ketganda, ularning haqiqiy o'lchovi odamlar hayotidagi o'zgarishlar bilan, ya'ni **mahalladagi kayfiyat, farovonlik va adolat hissi** bilan baholanadi. Mahalla qaerda kuchli bo'lsa, o'sha yerda jamiyat barqaror, inson qadri ulug', taraqqiyot esa xalqqa yaqin bo'ladi. Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari mahallalar hisoblanadi. O'z hududidagi ijtimoiy va maishiy masalalarni hal qilib, jamoat tartibi va tinchlikni saqlashga ko'maklashib, aholining manfaatlarini ifodalab va davlat organlari bilan hamkorlikda ish olib boradi.[1]

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoevning Oliy Majlis va O'zbekiston xalqiga navbatdagi Murojaatnomasi ham aynan shu mazmunda **davlat va jamiyat taraqqiyoti uchun strategik yo'nalishlarni belgilab bergan muhim siyosiy-huquqiy hujjat sifatida** yana bir bor o'z ahamiyatini namoyon etdi. Murojaatnomada islohotlarning **markazida inson manfaati, xalq bilan muloqot, ochiqlik va hisobdorlik tamoyillari turgani, eng muhimi** – davlat siyosati joylarda, aholiga eng yaqin bo'g'in orqali amaliy natijaga aylanishi kerakligi yaqqol sezildi. Shu ma'noda 2026 yilga "**Mahallani rivojlantirish va jamiyatni yuksaltirish yili**" deb nom berilgani ramziy shior emas, balki **islohotlarning ijtimoiy tayanch nuqtasini aniq belgilab beruvchi dasturiy yondashuv** sifatida namoyon bo'lmoqda.

Mahalla har bir inson uchun faqat yashash joyi emas, balki o'zini hamjamiyatda his qilish, bir-biriga yordam berish va birdamlik ruhini uyg'unlashtirish makoni hisoblanadi. Mahallada tinchlik, farovonlik va ijtimoiy barqarorlikni saqlashda eng muhim rolni rahbar o'ynaydi. Shu bois, rahbarning mahalla a'zolari bilan munosabati juda ahamiyatlidir..

Avvalo, rahbar aholi bilan ochiq va ishonchli muloqot olib borishi kerak. U mahalla aholisi muammolariga diqqat qaratsa, ularning fikrini eshita va qonuniy hal qilib bersa, ishonch va hamjihatlik mustahkamlanadi. Murojaatlarni kechiktirmasdan ko'rib chiqish, har bir faol ishtirokchini qo'llab-quvvatlash rahbarning mas'uliyatini namoyon etadi. [2]

Rahbar hamkorlik va faol ishtirokni rag'batlantirishi lozim. Mahallada turli tadbirlar, hasharlar, yoshlar va keksalar uchun tashkil etilgan uchrashuvlar faol aholi ishtirokisiz samara bermaydi. Shu bois, rahbar aholini jamoat ishlariga jalb etish orqali mahalla aholisining birdamligini kuchaytiradi.

Rahbarning adolatli va qonuniy munosabati jamiyatda tinchlikni saqlaydi. Har bir mahalla a'zosi bilan teng va adolatli munosabatda bo'lish, huquq va majburiyatlarni ravshan tushuntirish, nizolarni oldini olishda muhimdir.

Shuningdek, rahbar mahalla aholisiga ijtimoiy qo'llab-quvvatlash ko'rsatishi zarur. Yoshlar, xotin-qizlar, keksalar va ehtiyojmand oilalarga yordam berish, ularning muammolarini hal qilishda ko'maklashish rahbarning asosiy vazifasidir. Bu esa mahallada mehr-muhabbat va hamjihatlikni yanada mustahkamlaydi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-401-son qarori oila institutini mustahkamlash va xotin-qizlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlashga qaratilgan keng qamrovli davlat siyosatini belgilab berdi.

Rahbarning mahalla a'zolari asosiy vazifalariga quyidagilar kiradi:

1. Ochiq va ishonchli muloqot olib borish, aholi muammolariga diqqat qilish, fikrlarini eshitish va qonuniy hal qilish orqali ishonchga ega bo'lish, murojaatlarni o'z vaqtida ko'rib chiqish lozim.

2. Hamkorlik va faol ishtirok etib, hashar, tadbirlar va uchrashuvlarga aholi, ayniqsa yoshlar va keksalarni jalb etib, birdamlikni oshirishdir.

3. Maxalla aholisi bilan adolatli va qonuniy munosabat bo'lib, har bir fuqaroga teng munosabatda bo'lishlik, huquq va majburiyatlarni tushuntirish orqali nizolarni oldini olish. muhimdir.

4. Maxalla a'zolarini ijtimoiy qo'llab-quvvatlab, yoshlar, xotin-qizlar, keksalar va ehtiyojmand oilalarga yordam ko'rsatib, ularning muammolarini hal qilishga ko'maklashish asosiy vazifasi hisoblanadi. [3]

Rahbarning mahalla a'zolari bilan o'zaro munosabatning natijasida ishonch va hamjihatlik mustahkamlanishi, mahalla tinchligi va barqarorligi ta'minlanishi va aholining faol ishtiroki ortadi, bu esa barcha muammolarni birgalikda hal qilish imkonini beradi.

Rahbarning mahalla a'zolari bilan ishonchli, ochiq va hamkorlikka asoslangan munosabati mahalla rivojiga va aholi farovonligiga olib keladi. Agar rahbar o'z vazifasini to'la bajarsa, mahalla aholisi ham faol va birdam bo'lib, barcha muammolarni birgalikda osonlik bilan hal qila oladi. ahbarning mahalla a'zolari bilan munosabati ochiqlik, ishonch, adolat va hamkorlikka asoslangan bo'lishi kerak, bu esa muammolarni hal qilish, birdamlikni mustahkamlash va mahalla farovonligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi, bunda rahbar aholi fikrini tinglab, ularni jamoat ishlariga jalb etishi, keksalar va ehtiyojmand oilalarga yordam berishi lozim.

Mahalla O'zbekiston jamiyatining eng qadimiy ijtimoiy institutlaridan biri bo'lib, u aholi o'rtasida o'zaro yordam, hamjihatlik va ijtimoiy nazoratni ta'minlaydi. Mahalla orqali fuqarolarning kundalik muammolari hal etiladi, ijtimoiy yordam ko'rsatiladi hamda jamoatchilik boshqaruvi amalga oshiriladi. Shuningdek, mahalla fuqarolik jamiyatining asosiy bo'g'ini sifatida davlat va aholi o'rtasida ko'priq vazifasini bajaradi¹..[4]

Mahalla fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organi bo'lib, u davlat va jamiyat o'rtasidagi eng yaqin ijtimoiy bo'g'in hisoblanadi. Mahalla bu faqat hudud emas, balki **fuqarolarning o'zini o'zi boshqarishga asoslangan, ijtimoiy muammolarni hal qiladigan va fuqarolik jamiyatini rivojlantiradigan muhim institut** hisoblanadi. Fuqarolik jamiyati bu davlatdan mustaqil bo'lgan, ammo unga hamkorlikda faoliyat yuritadigan, fuqarolarning huquq va erkinliklari, manfaatlari asosida shakllangan ijtimoiy munosabatlar tizimidir. Fuqarolik jamiyati demokratik rivojlangan davlatlarda muhim o'rin tutadi va aholining siyosiy, iqtisodiy hamda ijtimoiy faolligini ta'minlaydi. Fuqarolik jamiyatining asosiy belgilari quyidagilardan iborat: fuqarolarning erkinligi va tengligi, huquq ustuvorligi, jamoat tashkilotlarining mustaqilligi hamda davlat organlari ustidan jamoatchilik nazoratining mavjudligi. Bu tizimda fuqarolar o'z manfaatlarini mustaqil ravishda ifoda etish va himoya qilish imkoniyatiga ega bo'ladi. Fuqarolik jamiyatida davlat va jamoatchilik o'rtasida o'zaro hamkorlik muhim ahamiyatga ega. Davlat asosan huquqiy bazani yaratadi va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlaydi, jamoat tashkilotlari esa fuqarolar manfaatlarini ifoda etish va ularni himoya qilishda faol ishtirok etadi. ¹[5]

Xulosa shuki, 2026 yilning "Mahallani rivojlantirish va jamiyatni yuksaltirish yili" deb belgilanishi fuqarolik jamiyatini kuchaytirish orqali **xalq farovonligini oshirishga qaratilgan davlat siyosatining mantiqiy davomidir**. Rahbarning mahalla a'zolari bilan samarali munosabati mahalla rivoji va farovonligining asosidir. Mahallaga resurs va vakolatlarni tushirish, xizmatlarni aholiga yaqinlashtirish, tashabbuskor fuqarolarni qo'llab-quvvatlash, infratuzilma va bandlik loyihalarini kengaytirish – bularning barchasi inson qadrini ta'minlashga, ijtimoiy adolatni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: Adolat, 105-modda. 2023.
2. Mirziyoev Sh.M. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi va xalqiga Murojaatnomalar (2024–2026 yy.). – Toshkent: O'zbekiston Respublikasi
3. " O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 21 dekabrda PQ-401-son qarori "Mahalla instituti faoliyatini yanada kuchaytirish va uning jamiyatdagi o'rnini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"..
4. Mahalla tizimi va fuqarolik jamiyati asoslari: o'quv qo'llanma. – Toshkent: Ijtimoiy fanlar nashriyoti, 2022.
5. Fuqarolik jamiyati asoslari: darslik. – Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti nashriyoti, 2021.